श्री ५ को सरकार

कानून तथा संसदीय प्रबन्ध मन्त्रालय

श्री ५ महाराजाधिराजबाट बनाइबक्सेको तल लेखिए बमोजिमको ऐन सब साधारण जनताको जानकारीका लागि प्रकाशित गरिएको छ।

स्वस्तिश्री गिरिराज चक्रचूडामणिनरनारायणेत्यादि विविध बिरुदावली विराजमानमानोन्नत ओजस्वि राजन्य प्रोज्ज्वल नेपालतारा अति ओजस्वि त्रिभुवन प्रजातन्त्र श्रीपद ॐरामपट्ट अतुल ज्योतिर्मय त्रिशक्तिपट्ट अतिप्रवल गोरखा दक्षिणबाहु महाधिपति फिल्डमार्शल र सर्वोच्च कम्याण्डर इनचीफ श्रीमन्महाराजाधिराज श्री श्री श्री महाराज महेन्द्र वीर विक्रम जङ्गबहादुर शाह बहादुर शमशेर जङ्गदेवानाम् सदा समर विजयिनाम्।

२०१५ सालको ऐन नं. २९

वस्तु नियन्त्रण अल्पकालिन अधिकारको व्यवस्था गर्न बनेको ऐन।

वर्तमान संकटकालिन अवस्थामा समाजको निमित्त नभइनहुने दैनिक चलन, व्यवहार र आहारको लागि चाहिने खाद्यान्न, माल, सामानको सप्लाई, वितरण, बिक्री रव्यापारमा कडा नियन्त्रण गर्न अत्यावश्यक परेकोले श्री ५ महाराजाधिराजबाट मन्त्रिपरिषद्को सल्लाह अनुसार यो ऐन बनाई जारी गरिवक्सेको छः-

१. संक्षिप्त नाम, विस्तार तथा प्रारम्भः- (१) यस ऐनको नाम वस्तु नियन्त्रण अल्पकालिन अधिकार ऐन, २०१५ रहेको छ।

(२) यो ऐन नेपाल राज्यभर लागू हुनेछ।

(३) यो ऐन, २०१५ साल वैशाख १ गतेदेखि प्रारम्भ भएको मानिनेछ।

२. लागू हुने अवधिः-(१) यो ऐन, २०१६ साल चैत्र मसान्त सम्म लागू रहनेछ।

(२) यस ऐनको अवधि समाप्त भए पछि यो ऐनलाई कुनै अर्कै नेपाल ऐनले खारेज गरेको सरह मानिइ यसऐन अन्तर्गत भए गरेका काममा नेपाल कानून व्याख्यासम्बन्धी ऐनको दफा ४ लागू हुने छ।

३. परिभाषाः- विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ न लागेमा यस ऐनमा- "सूचित आदेश" भन्नाले नेपाल गजेटमा प्रकाशित भएका सरकारी आदेश सम्झनुपर्छ।

४. आवश्यक पदार्थको सप्लाई वितरण इत्यादिलाई नियन्त्रण गर्ने अधिकारः- (१) सप्लाइको निमित्त कुनै पदार्थको सप्लाई बढाउन, कायम राख्नेको

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

20

लागि अथवा सो पदार्थको समान वितरण र सुफतमोलमा प्राप्त गराउन श्री ५ को सरकारले आवश्यक वा उचित देखेमा सूचित आदेशद्वारा सप्लाई वितरण, व्यापार र वाणिज्यको व्यवस्था गर्नसक्ने छ।

(२)उपदफा (१) ले दिएको अख्तियारको सर्वसामान्यतामा कुनै प्रतिकूल प्रभाव नपारी सो बमोजिम गरिएको आदेशले देहायबमोजिमको व्यवस्था गन सक्दछ।

(क) यस्तो कुनै पदार्थको बेच्ने वा खरीद गर्ने मोल नियन्त्रण गर्ने।

(ख) यस्ता कुनै पदार्थको संचय, वितरण, परिवहन (ट्रान्सपोर्ट), आर्जन, बिक्री व्यवहार र उपभोगलाई लाइसेन्स, पर्मिट वा अरू किसिमबाट नियन्त्रण गर्ने।

(ग) साधारण तवरले बिक्रीको निमित्त रहेको पदार्थलाई बिक्री गर्दिन भनी अड्नेलाई सो गर्न नदिने।

(घ) जनहितको ख्याल नराखी यस्तो पदार्थको संचय गरी राख्ने व्यक्तिलाई आदेशमा तोकिए बमोजिम सम्पूर्ण संचय अथवा तोकिएको भाग तोकिएको व्यक्ति वा बर्गलाई तोकिएको भाउमा तोकिएको अवस्थामा बिक्री गर्न बाध्य गराउने।

(ङ) यस प्रकारको कुनै पनि पदार्थ सम्बन्धी कुनै किसिमको व्यापारीक वा आर्थिक कारोवार नियमित गर्ने र निषेध गर्ने।

(च) माथि उल्लेख गरिएका कुराहरू मध्ये जुनसुकैलाई नियमित वा निषेध गर्ने अभिप्रायले समाचार वा तथ्यांक संकलन गर्ने।

(छ) यस प्रकारको कुनै पनि पदार्थहरूका सप्लाई वा वितरणको काम गर्ने व्यक्तिहरू वा यस्तो पदार्थको बन्द व्यापार गर्ने व्यक्तिहरूलाई आफ्नो व्यवसाय सम्बन्धी रेकर्डहरू बही खाताहरूर किताबहरू तैयारी राख्न र यस किसिमका किताबहरू जाँच पडतालका निमित्त पेश गर्न वा त्यस विषयमा आदेश भए बमोजिम खबर दिन झिकाउने।

(ज) कुनै प्रासंगिक र पूरक कुराहरूको निमित्त, खास गरी घर, गाडी, डुङ्गा, हवाईजहाजहरूमा खानतलासी गर्ने, सो गर्दा देखिए भेटिएका कुनै वस्तु जसका सम्बन्धमा आदेश मिचिएको मिचिन लागेको मिचिने भएको छ भन्ने कुरा सो खान

अधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

29

तलासी गर्ने व्यक्तिको मनमा पूर्ण विश्वास भएमा सो वस्तु जफत गर्ने लाइसेन्स पर्मिट वा अरू कागजपत्र दिने जारी गर्नेर सो वारेको दस्तूर लिने ।

(झ) यस्तो आदेशका कुराहरू उल्लंघन गरे वापत दिइने सजाँय । तर यस्तो सजाय गर्दा ३ वर्षभन्दा बढी कैद वा दुइ हजार रूपियाँ भन्दा बढी जरिवाना गर्न हुँदैन ।

५. अख्तियार सुम्पने वारेः- श्री ५ को सरकारले सूचित आदेशद्वारा सोही आदेशमा तोकिएको विषयमा तोकिएको शर्त मुताबिक तोकिएका कुनै अफिसर वा अधिकारी द्वारा पनि दफा ४ अन्तर्गत आदेश गर्ने अख्तियार प्रयोग गर्न पाउने गरी अख्तियार सुम्पन सक्छ ।

६. अरू नेपाल कानून संग आदेश बाझिएमा त्यसको परिणामः- दफा ४ अन्तर्गत गरिएको कुनै आदेश यस ऐन बाहेक अरू कुनै नेपाल कानूनमा भएको कुनै कुरा संग बाझिए ता पनि सो आदेश लागू हुनेछ ।

७. आदेश वर्खिलाप गरेमा सम्पत्ति जफत हुनेः- (क) कसैले दफा ४ अन्तर्गतको कुनै आदेशको वर्खिलाप काम कुरा गरेमा सो सम्बन्धी मुद्दा अदालतले हेरी सो आदेशको वर्खिलाप भएकोछ भन्ने ठहऱ्याएमा सो कसूर संग सम्बन्धित सम्पत्ति जफत भै श्री ५ को सरकार अधीन हुनेछ भनी अदालतले निर्णय गर्न सक्छ ।

(ख) खाद्यान्न सम्बन्धमा र आदेशमा किटानी साथ जफत हुने भनी लेखिएको कलममा अदालतले जफत गर्ने आदेश दिनुपर्छ । जफत गर्न नपर्ने ठहऱ्याएमा कारण खोली पर्चा लेखी मिसिल सामेल राख्नु पछ ।

८. उद्योग र प्रेरणा बारेः- दफा ४ बमोजिम गरिएको आदेशको उल्लंघन गर्न प्रयत्नगरेमा वा सो गन दुरुत्साहन गरेमा सो आदेश उल्लंघन गरेको मानिनेछ ।

९. झुट्टा बयान दिएमा सजायः- कसैले देहाएको कुनै कसूर गरेमा रू. ५०००। पाँच हजार सम्म दण्ड वा तीन वर्ष सम्म कैदै वा दुवै सजाय हुनेछ ।

(क) कसैलाई दफा ४ बमोजिम कुनै कुराको बयान या खबर गर्ने आदेश भएकोमा जानी जानी वा जान्न पर्ने मनासीब माफिकको कारण भइकन पनि वा झुट्टा भनी जानी जानी कुनै झुट्टा कुराको बयान बकपत्र वा खबर दिएमा, वा

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ख) सो आदेश बमोजिम राख्नु पर्ने कुनै बही हिसाबको कागज, खाता, स्रेस्ताका तमसूक, कबूलियत, हिसाब अथवा अरू कागजात राख्दा झुट्टा या फरेब गरेको देखिएमा।

१०. मुद्दा डायरहुने अपराधः- कुनै सरकारी कर्मचारीले दिएको यस्तो अपराध बारेको लिखित रिपोटको आधारमा बाहेक कुन अदालतले यस ऐन बमोजिम कारवाई गर्न सक्तैन।

११. लागू गर्ने अख्तियारः- यो ऐन वा यस ऐन अनुसार जारी गरिएका आदेशहरू लागू गर्नाका उद्देश्यले श्री ५ को सरकारले कुनै अफिसरलाई देहाय बमोजिमको अख्तियार दिन सक्छ।

(क) कुनै घर, क्याम्पा, डुंगा, गाडा वा हवाइजहाजको खान तलासी लिने।

(ख) कुनै मालको सम्बन्धमा यस ऐन बर्खिलाप कसूर गरेकोछ भन्ने बिश्वास गर्नु पर्ने मनासिब माफिकको कारण छ भन्ने सो अफिसरले ठहऱ्याएमा निजले सो माल कब्जा गर्न र दाखिल गर्ने गराउने।

(ग) कुनै व्यक्तिले यस ऐन बर्खिलाप कसूर गरेकोछ भन्ने बिश्वास गर्नु पर्ने मनासिब माफिकको कारण छ भन्ने सो अफिसरले ठहऱ्याएमा सो व्यक्तिलाई गिरफतार गर्ने।

१२. मुद्दा कारवाई गर्ने बारेः- (१) दफा ४ अन्तर्गत गरिएका आदेश बर्खिलाप काम भएकोमा सूचित आदेश द्वारा तोकेको अधिकारीको समक्ष सो मुद्दा डायर हुनेछ र ठाडो कारवाइगरी किनारा लगाइनेछ।

(२) त्यस्तो अधिकारीले गरेको फैसला वा दिएको आदेश अन्तिम हुनेछ। तर सो फैसला र आदेश ऐन छाडी दिए गरेको रहेछ भने सर्वोच्च अदालतले दोहऱ्याउन सक्नेछ।

१३. आदेशमा सवाल जवाफ गर्नु नपर्नेः- (१) यो ऐन बमोजिमको अधिकार प्रयोग गर्दा दिएको कुनै आदेशमा कुनै अदालतमा सवाल जवाफ गरिने छैन।

(२) यस ऐन बमोजिम अधिकार प्रयोग गरी कुनै अधिकारीले आदेश दिई दस्तखत गरेकोछ भने अदालतले सो आदेश त्यस अधिकारीले दिएको हो भनी मान्यता दिनेछ।

23 आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१४. सद्भावनाले गरेको कामको बचाउः- दफा ४ अन्तर्गत दिएको आदेश बमोजिम सद्भावनाले गरेको काम वा गर्न आँटेको कामको लागि कुनै व्यक्ति उपर कुनै मुद्दा वा अरू कानूनी कारवाई चलाइने छैन।

१५. जाहेरवालाले कमिशन पाउनेः- यस ऐन बमोजिम श्री ५ को सरकारबाट निकालिएको आदेश बर्खिलाप गरेकोमा उजूर परी दोषी साबित भई अन्तिम ठहर फैसला भएमा बिगो जफत भएकोमा जफत भएका बिगोको र जफत नभएकोमा असूल भएको दण्डको सयकडा २५ पच्चीस जाहेरवालाले कमिशन पाउनेछ।

१६. प्रचलित नेपाल कानून संग बाझिएमा गर्नेः- यस ऐनमा लेखिएकोमा यसै ऐन बमोजिम र यस ऐनमा नलेखिएकोमा प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम हुनेछ।

लालमोहर सदर मितिः २०१५।१२।३१

आज्ञाले-
मीनबहादुर जोशी,
श्री ५ को सरकारका का. मु. नायब सचिव
कानून तथा संसदीय प्रबन्ध मन्त्रालय,

श्री ५ को सरकार

कानून तथा संसदीय प्रबन्ध मंत्रालय

श्री ५ महाराजाधिराजबाट बनाइ बक्सेको तल लेखिए बमोजिमको ऐन सर्व साधारण जनताको जानकारीका लागि प्रकाशित गरिएको छ।

स्वस्ति श्री गिरिराज चक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरुदावली विराजमान मानोन्नत ओजस्विराजन्य प्रज्ज्वल नेपाल तारा अति ओजस्वी त्रिभुवन प्रजातन्त्र श्रीपद ओम् रामपट्ट अतुलज्योतिर्मय त्रिशक्तिपट्ट अनिप्रवल गोरखादक्षिणबाहु महाधिपति फिल्डमार्शल र सर्वोच्च कम्याण्डर इनचिफ श्रीमन्महाराजाधिराज श्री श्री श्री महाराज महेन्द्र वीर विक्रम जङ्गबहादुर शाह बहादुर शमशेर जङ्ग देवानाम् सदा समर विजयिनाम्।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।